

Leerlingen evalueren in het DKO

1. Uitgangspunten

De organieke regelgeving bepaalt gedetailleerd hoe academies de evaluatie van hun leerlingen moeten organiseren. Academies kunnen kiezen voor een alternatieve evaluatieregeling 'breed en competentiegericht evalueren', die hen meer beleidsruimte biedt om een eigen visie op evalueren te ontwikkelen en in de praktijk te brengen.

2. Organieke evaluatieregeling

2.1. Tijdens het schooljaar: evaluatiefiche

De academie evalueert elke leerling ten minste twee maal per jaar en deelt de bevindingen mee aan de leerling in de vorm van een evaluatiefiche.

2.2. Proeven op het einde van het schooljaar

Op het einde van ieder 'gewoon leerjaar' worden er in principe voor alle vakken (behalve voor een aantal uitzonderingen) overgangsproeven georganiseerd. Als de leerlingen volgens leeftijd instromen, zijn er geen overgangsproeven nodig. In het laatste leerjaar van elke graad zijn er eindproeven. Eindproeven in de studierichtingen muziek, woordkunst en dans kunnen met gesloten deuren of in publieke zitting georganiseerd worden. De resultaten van alle proeven worden vastgelegd in een proces-verbaal.

Om geslaagd te zijn, moet de leerling in de studierichting muziek, woordkunst en dans voor elk vak 60 % van de punten behaald hebben. In de studierichting beeldende kunst moet de leerling voor elk vak ten minste 50% van de punten behalen en voor het geheel van de vakken 60%. Voor de vakken samenzang, dansinitiatie en artistieke training worden er geen overgangsproeven georganiseerd. Daarnaast zijn overgangsproeven niet verplicht voor de vakken samenspel, begeleidingspraktijk, koor, luisterpraktijk, instrumentaal ensemble, vocaal ensemble, ensemble/jazz en lichte muziek en ensemble/volksmuziek en lyrische kunst. De academie beslist of er voor die vakken al dan niet proeven georganiseerd worden. De beslissing geldt voor alle leerlingen van de academie die dat vak volgen.

2.3. Tijdvakken van de proeven

De overgangs- en eindproeven worden in de studierichtingen muziek, woordkunst en dans georganiseerd tussen 15 mei en 30 juni, in de studierichting beeldende kunst van 1 juni tot 30 juni.

Van 15 augustus tot 15 september worden proeven afgenomen van leerlingen die om een gewettigde reden niet aan de proeven op het einde van het schooljaar konden deelnemen.

2.4. Herkansingsproeven

Het organiseren van herkansingsproeven is niet verplicht. Academies die toch herkansingsproeven willen organiseren, kunnen dat doen in de periode van 15 augustus tot 15 september. Als de academie beslist om herkansingsproeven te organiseren, geldt dat voor alle leerlingen die niet geslaagd waren.

2.5. Samenstelling van de examencommissies

2.5.1. Beeldende kunst

Voor de eindproeven van het vak specifiek artistiek atelier bestaat de examencommissie uit de directeur, de vakleraar en ten minste 1 deskundige van buiten de instelling. Alle andere proeven worden afgenomen door de directeur en de vakleraars. De directeur is voorzitter van alle examencommissies. Een afgevaardigde kan hem vervangen.

2.5.2. Muziek, Woordkunst en Dans

Voor de overgangsproeven is de examencommissie samengesteld uit de directeur en ten minste de vaktitularis. Voor de eindproeven van de leerlingen lagere graad bestaat de examencommissie uit de directeur, de vaktitularis en 1 deskundige. Voor de eindproeven van de leerlingen middelbare graad zijn dat de directeur, de vaktitularis en twee deskundigen. Ten minste 1 deskundige komt van buiten de academie. Voor de eindproeven van de leerlingen hogere graad bestaat de examencommissie uit de directeur, de vaktitularis en ten minste twee deskundigen van buiten de academie.

De directeur is voorzitter van alle examencommissies. Een afgevaardigde kan hem vervangen.

2.6. Proeven met gesloten deuren en in publieke zitting

Overgangsproeven worden bij voorkeur met gesloten deuren afgenomen. Eindproeven kunnen met gesloten deuren of in publieke zitting georganiseerd worden.

Voor 'klassikale' en 'theoretische' vakken mogen de eindproeven met gesloten deuren afgenomen worden: algemene muziekcultuur, luisterpraktijk, begeleidingspraktijk, algemene muziektheorie, muziektheorie, muziektheorie/jazz en lichte muziek, muziekgeschiedenis, algemene muzikale vorming, algemene verbale vorming, repertoirestudie woordkunst, literaire creatie, theorie van de dans, muziekcultuur/volksmuziek.

Voor de 'praktijkvakken' worden de eindproeven in publieke zitting georganiseerd:

instrument, samenspel, instrument/jazz en lichte muziek, samenspel/jazz en lichte muziek, zang, zang/jazz en lichte muziek, stemvorming, stemvorming/jazz en lichte muziek, koor, instrumentaal ensemble, vocaal ensemble, ensemble/jazz en lichte muziek, lyrische kunst, verbale vorming, voordracht, welsprekendheid, toneel, algemene artistieke bewegingsleer, hedendaagse dans, klassieke dans, dans en muziek, instrument/volksmuziek, zang/volksmuziek, ensemble/volksmuziek, directie instrumentale muziek, directie vocale muziek, experimentele muziek.

2.7. Proeven in "aangepaste vorm"

Het begrip "aangepast" is heel ruim te interpreteren. Het komt erop neer dat volwassen leerlingen op een alternatieve, minder schoolse manier geëvalueerd worden. Dat kan een proef met gesloten deuren zijn, maar bijvoorbeeld ook een optreden of een klasconcert.

Proeven in een aangepaste vorm zijn enkel bedoeld voor volwassenen. Voor de volgende vakken bestaat de mogelijkheid om alternatieve eindproeven te organiseren:

- in de lagere graad muziek: zang, instrument, zang, instrument/volksmuziek, zang/volksmuziek;
- in de optie samenspel: instrument;
- in de optie samenspel/jazz en lichte muziek: instrument/jazz en lichte muziek
- in de optie stemvorming: stemvorming;
- in de optie stemvorming/jazz en lichte muziek: stemvorming/jazz en lichte muziek;
- in de optie volksmuziek: instrument/volksmuziek, zang/volksmuziek;
- in de studierichting woordkunst: verbale vorming;
- in de lagere graad dans: algemene artistieke bewegingsleer.

3. Alternatieve evaluatieregeling: breed en competentiegericht evalueren

3.1. Competentiegericht kunstonderwijs

Competenties zijn bekwaamheden die leerlingen nodig hebben om een artistiek product te creëren. Typisch voor een competentiegerichte benadering is de sterke verwevenheid van kennis, vaardigheden en attitudes. In competentiegericht onderwijs maakt het geleerd inoefenen van vaardigheden plaats voor een meer holistische manier van leren.

3.2. Breed evalueren

Centraal staat dat de evaluatie niet enkel meet in welke mate leerlingen bepaalde doelen bereikt hebben, maar ook een instrument wordt om het leren te stimuleren. Evalueren krijgt een ruimere en meer begeleidende functie.

Een brede evaluatie overziet het hele spectrum, maar zoomt ook in op de verschillende clusters afzonderlijk.

Een brede evaluatie vergt dan ook een **veelzijdige** benadering: bv. de leerkracht observeert de leerling vanuit zes verschillende perspectieven en een **veelvormige** aanpak: bv. feedback van verschillende leerkrachten, verschillende informatiebronnen, diversiteit aan evaluatie-activiteiten.

3.3. Hoe starten met breed en competentiegericht evalueren?

Als een academie wil afwijken van de huidige bepalingen, moet ze een volwaardig alternatief uitwerken.

3.3.1. Visieontwikkeling

Het leerkrachtenteam en de directeur van de academie stellen een artistiek-pedagogische visie op over evalueren van leerlingen. De visie besteedt expliciet aandacht aan de maatregelen die de academie zal nemen zodat de evaluatie transparant, valide en betrouwbaar zal verlopen.

Een **transparante** evaluatie hanteert een werkwijze en beoordelingscriteria die voor iedereen duidelijk zijn. De leerling krijgt feedback over de resultaten van de evaluatie in relatie tot die criteria.

Een **valide** evaluatie evalueert de leerling aan de hand van relevante en evenwichtige criteria. De basiscompetenties zijn het ijkpunt voor leerlingen die een opleiding volgen in de eerste, tweede of derde

graad. Voor de leerlingen van de vierde graad is dat de beroepskwalificatie van de studierichting. In een kortlopende studierichting, bijvoorbeeld danscultuur of de specialisatie, selecteert de academie zelf een reeks doelen uit de basiscompetenties en beroepskwalificaties van dat domein. De (minimum)leerplandoelen vormen het referentiepunt om te bepalen of een leerling al dan niet geslaagd is. De academie kan nog bijkomende criteria meenemen die zij relevant acht om een zicht te krijgen op artistieke ontwikkeling van de leerling.

Een **betrouwbare** evaluatie streeft naar objectiviteit, ze berust niet op het oordeel van iemand op moment maar hanteert een veelvormige aanpak en probeert de invloed van omgevingsfactoren te minimaliseren.

Een competentiegerichte evaluatie staat niet op zich maar is verweven met het leerproces. Naast de aanpak van de evaluatie gaat de visie expliciet in op die inbedding. Hoe zullen leerkrachten de evaluatie inzetten om het leerproces van de leerling te stimuleren?

3.3.2. Gedragenheid

Om de gedragenheid in het team te bevorderen is het aangewezen om de leerkrachten al van bij de start van de visieontwikkeling zoveel mogelijk te informeren en consulteren. De afgeronde visie wordt geagendeerd op het lokaal comit²

3.3.3. Academiereglement

De basisprincipes van de visie op leerlingenevaluatie staan duidelijk uitgelegd in het **academiereglement**. De academie hoeft de visie niet te bezorgen aan het Ministerie van Onderwijs en Vorming. Bij een doorlichting kan de inspectie wel inzage vragen in de visie.

3.4. Operationalisering en communicatie

De academie bepaalt zelf hoe ze haar visie op evalueren in de praktijk brengt. Ze neemt beslissingen over de vorm van de evaluatieactiviteiten, de planning in het schooljaar, de beoordelingsprocedure.

Indien de academie beslist om een aantal instrumenten te ontwikkelen is het van belang dat deze materialen niet alleen gebruiksvriendelijk zijn maar ook aan de criteria transparantie, validiteit en betrouwbaarheid voldoen.

3.5. Kwaliteitsbewaking

De academie maakt duidelijk op welke manier ze de kwaliteit van het evaluatieproces gaat bewaken. Transparantie, validiteit en betrouwbaarheid vormen ook hier relevante kwaliteitsindicatoren.

3.6. Rechten en plichten van leerlingen bij evaluatie

3.6.1. Recht op feedback

De leerkrachten bespreken minstens tweemaal per schooljaar met elke leerling zijn brede artistieke ontwikkeling. De aandacht gaat daarbij naar het verwerven van debasiscompetenties, de competenties van de beroepskwalificatie of de doelen die de academie heeft geselecteerd voor een kortlopende studierichting. Een schriftelijke neerslag (op papier of digitaal) die de ontwikkeling van de leerling in kaart brengt, vormt de vertrekbasis voor dat gesprek.

Leerlingen die meer dan een derde van de lessen niet hebben bijgewoond zonder dat hun afwezigheid gewettigd was, zijn niet geslaagd voor het desbetreffende leerjaar.

3.6.2. Verlengen van het leertraject

Als de leerling te weinig vorderingen maakt in zijn competentieontwikkeling of niet geslaagd is, kunnen de directeur en betrokken leerkrachten beslissen om leerling een bijkomend leerjaar te laten volgen. In een langlopende studierichting kan er per graad maximaal leerjaar bijkomen. In een kortlopende studierichting kan er maar leerjaar bijkomen.

Een bijkomend leerjaar is geen recht van de leerling. De directeur en leerkrachten beslissen of overzitten verantwoord is of niet. Overzitten is een laatste redmiddel. De academie zet het alleen in als andere initiatieven om het leerproces bij te sturen onvoldoende effect hadden. Het document dat de academie gebruikt om feedback te geven (cf 2.4.1.) maakt duidelijk dat de ontwikkeling van bepaalde competenties tekortschiet. Het leertraject verlengen om andere redenen, bijvoorbeeld uitstellen van de eindevaluatie, is niet toegestaan.

4. Certificeren

4.1. Welke certificaten kan een leerling behalen?

Het volgende overzicht bevat de certificaten die een academie moet uitreiken aan alle leerlingen die hun leertraject of een deel ervan succesvol hebben afgelegd :

- na de eerste, tweede of derde graad van een domein: bewijs van competenties van de graad van het domein in kwestie;
- na een kortlopende studierichting beeldende en audiovisuele cultuur, danscultuur, muziekcultuur, muziekgeschiedenis, woordkunst- en dramacultuur, specialisatie beeldende en audiovisuele kunsten, specialisatie dans, specialisatie muziek, specialisatie woordkunst-drama: een bewijs van competenties van de kortlopende studierichting in kwestie ;
- na een individueel aangepast curriculum: een leerbewijs;
- na leeractiviteiten op maat: een leerbewijs;
- na de vierde graad van een langlopende studierichting: bewijs van de beroepskwalificatie in kwestie .

Op het einde van een leerjaar kan een academie ook een bewijs van competenties uitreiken aan de leerlingen die geslaagd zijn voor dat leerjaar , maar dat is niet verplicht.

Om een beroepskwalificatie te behalen, moet de leerling alle competenties ervan verworven hebben. Als dat niet het geval is, kan de academie een bewijs van competenties uitreiken voor het gedeelte dat hij wel heeft verworven.

4.2. Erkenning van verworven competenties (EVC)

Leerlingen die geen opleiding gevolgd hebben in het deeltijds kunstonderwijs, maar wel beschikken over de basiscompetenties of (een deel van) van de competenties van een beroepskwalificatie kunnen toch een certificaat verwerven.

Door het niveaudecreet is een erkende academie bevoegd om verworven competenties te beoordelen en te certificeren met een bewijs van beroepskwalificatie, een bewijs van competenties of een leerbewijs. De academie kan de leerling vragen om een test af te leggen.

4.3. De opmaak van een certificaat

4.3.1. Geen vormvereisten

De academie bepaalt zelf de lay-out van het document . De volgorde van de verplichte elementen kan ze ook zelf bepalen.

4.3.2. Verplichte elementen voor alle certificaten

4.3.2.1. Opschrift en referentie naar de regelgeving

Naargelang de aard van het certificaat, draagt het certificaat van de volgende teksten:

- Bewijs van competenties, verworven in het deeltijds kunstonderwijs ;
- Leerbewijs deeltijds kunstonderwijs ;
- Bewijs van beroepskwalificatie, behaald in het deeltijds kunstonderwijs .

Omwille van de rechtsgeldigheid vermeldt het certificaat ook de volgende tekst:

“uitgereikt conform de bepalingen van het Decreet van 9 maart 2018 betreffende het deeltijds kunstonderwijs en het Besluit van de Vlaamse Regering van 4 mei 2018 betreffende het opleidingsaanbod, de organisatie, de personeelsformatie, de inning van het inschrijvingsgeld en de certificering van het deeltijds kunstonderwijs” .

4.3.2.2. Identificatiegegevens van de leerling

Het certificaat vermeldt alle voornamen, de familienaam en de geboortedatum en- plaats van de leerling.

4.3.2.3. Naam van de opleiding

Het certificaat bevat de officiële benaming van de opleiding die de leerling gevolgd heeft. Het certificaat vermeldt een van de volgende benamingen:

- domeinoverschrijdende initiële opleiding in de eerste graad ;
  - eerste graad van het domein beeldende en audiovisuele kunsten;

- o eerste graad van het domein dans;
- o eerste graad van het domein woordkunst-drama ;
- o eerste graad van het domein muziek;
- o tweede graad van het domein dans;
- o tweede graad van het domein woordkunst-drama;
- o <naam optie> in de tweede graad van het domein beeldende en audiovisuele kunsten;
- o < naam muziekinstrument of zang > in de tweede graad van het domein muziek;
- o < naam optie > in de derde graad van het domein beeldende en audiovisuele kunsten;
- o < naam optie> in de derde graad van het domein dans;
- o < naam optie> in de derde graad van het domein woordkunst-drama;
- o < naam optie> en < naam muziekinstrument of zang * > in de derde graad van het domein muziek;
- o < naam optie > in de vierde graad van het domein beeldende en audiovisuele kunsten;
- o < naam optie > in de vierde graad van het domein dans;
- o < naam optie > in de vierde graad van het domein woordkunst-drama;
- o < naam optie> en < naam muziekinstrument of zang * > in de vierde graad;
- o beeldende en audiovisuele cultuur;
- o recensent: beeldende en audiovisuele kunsten ;
- o < naam optie> in de specialisatie beeldende en audiovisuele kunsten ;
- o danscultuur;
- o recensent: dans ;
- o < naam optie> in de specialisatie dans;
- o woordkunst- en dramacultuur;
- o recensent: woordkunst-drama ;
- o schrijver;
- o < naam optie> in de specialisatie woordkunst-drama ;
- o muziekcultuur;
- o recensent: muziek ;
- o muziekgeschiedenis;
- o < naam optie> en < naam muziekinstrument of zang * > in de specialisatie muziek;
- o < naam van de lessenreeks ** >;

*in voorkomend geval

** in het geval van leeractiviteiten op maat

4.3.2.4. Studietoelating van de opleiding

De studietoelating wordt uitgedrukt in wekelijkse lestijden, voorafgegaan door de tekst: " met de globale studietoelating van". Naar gelang de graad van een langlopende studierichting en voor elke kortlopende studierichting bepaalt het niveaudecreet een minimale studietoelating. Academies kunnen ook meer lestijden organiseren. In dat geval bevat het certificaat de effectieve studietoelating.

Het certificaat houdt geen rekening met de bijkomende studietoelating die een leerling volgt bij een verlengd leertraject en evenmin met de verminderde studietoelating als de leerling een leerjaar overslaat.

Overzicht van de globale minimale studietoelating per graad en domein van een langlopende studierichting en van een kortlopende studierichting :

- eerste graad van alle domeinen en domeinoverschrijdend : twee wekelijkse lestijden ;
- tweede graad beeldende en audiovisuele kunsten: acht wekelijkse lestijden;
- tweede graad dans: acht wekelijkse lestijden;
- tweede graad woordkunst-drama: vier wekelijkse lestijden;
- tweede graad muziek voor jongeren : twaalf wekelijkse lestijden;
- tweede graad muziek voor volwassenen: negen wekelijkse lestijden ;
- derde graad beeldende en audiovisuele kunsten voor jongeren : vierentwintig wekelijkse lestijden;
- derde graad beeldende en audiovisuele kunsten voor volwassenen: acht wekelijkse lestijden;
- derde graad dans: zevenenhalf wekelijkse lestijden;
- derde graad woordkunst-drama: zes wekelijkse lestijden;

- derde graad muziek: negen wekelijkse lestijden;
- vierde graad beeldende en audiovisuele kunsten: veertig wekelijkse lestijden;
- vierde graad dans: negen wekelijkse lestijden;
- vierde graad woordkunst-drama: zes wekelijkse lestijden;
- vierde graad muziek: zes wekelijkse lestijden;
- beeldende en audiovisuele cultuur : zes wekelijkse lestijden ;
- specialisatie beeldende en audiovisuele kunsten : zestien wekelijkse lestijden ;
- danscultuur : zes wekelijkse lestijden ;
- specialisatie dans : vier wekelijkse lestijden ;
- woordkunst- en dramacultuur : zes wekelijkse lestijden ;
- schrijver : negen wekelijkse lestijden ;
- specialisatie woordkunst-drama : vier wekelijkse lestijden ;
- muziekcultuur : zes wekelijkse lestijden ;
- muziekgeschiedenis : zes wekelijkse lestijden ;
- specialisatie muziek : vier wekelijkse lestijden .

In het geval van leeractiviteiten op maat vermeldt het certificaat het aantal lestijden van de lessenreeks. Meestal zijn dat effectieve lestijden en geen wekelijkse lestijden.

4.3.2.5. Plaats waar de opleiding gevolgd is

Alle officiële benamingen van de academies waar de leerling (een deel van) de opleiding gevolgd heeft, staan vermeld op het certificaat.

4.3.2.6. Eindbeoordeling

Het certificaat vermeldt ten minste dat de leerling geslaagd is.

Naargelang de visie op evalueren die academie heeft uitgewerkt, kan ze refereren aan de score die de leerling behaald heeft bij de evaluatie . De academie kan zelf de beoordelingsschaal kiezen: punten systeem , percentage, lettercode systeem, omschrijving (voldoende, goed, zeer goed, uitstekend) . Naargelang de beoordelingsschaal, kiest de academie een gepast e omschrijving.

Een academie kan een graad van verdienste toekennen en op het certificaat vermelden

De academie kan aan het certificaat een bijlage toevoegen die uitleg geeft bij de beoordelingsschaal die de academie gebruikt . Het certificaat bevat dan een verwijzing naar die bijlage.

4.3.2.7. Authenticiteitsgegevens

Om de authenticiteit te staven bevat het certificaat de volgende elementen:

- plaats van uitreiking;
- datum van uitreiking;
- naam en handtekening van de directeur van de academie die het certificaat uitreikt.

4.3.3. Verplichte elementen voor een bewijs van competenties

Het certificaat vermeldt de volgende tekst: "Aan dit bewijs van competenties is een document met de verworven competenties als bijlage toegevoegd . " .

4.3.4. Verplichte elementen voor een bewijs van beroepskwalificatie

Het certificaat vermeldt de officiële benaming van de beroepskwalificatie die de leerling behaald heeft . Het volgende overzicht bevat per studierichting de benaming van de beroepskwalificatie .

- beeldend kunstenaar: amateur beeldend kunstenaar;
  - cineast: amateur cineast;
  - fotograaf: amateur fotograaf;
  - juweelontwerper/goudsmid: juweelontwerper/goudsmid;
  - kantwerker: kantwerker;
  - ontwerper: amateur ontwerper;
  - restauratievakman meubel: restauratievakman meubel;

- siersmid/kunstsmid: siersmid/kunstsmid;
- choreograaf: amateur choreograaf;
- creërend danser: amateur creërend danser;
- vertolkend danser: amateur vertolkend danser;
- creërend acteur: amateur creërend acteur;
- theaterregisseur: amateur theaterregisseur;
- vertolkend acteur: amateur vertolkend acteur;
- beiaardier: beiaardier;
- creërend muzikant: amateur creërend muzikant;
- dirigent: amateur dirigent;
- dj: amateur dj;
- vertolkend muzikant: amateur vertolkend muzikant.

Een bewijs van beroepskwalificatie bevat ook een zegel van de academie die de echtheid van het document aantoonst. Dat kan een watermerk of een stempel zijn .

Ten slotte bevat het bewijs van beroepskwalificatie het logo van de Vlaamse kwalificatiestructuur.

4.4. Bijlagen bij het certificaat

4.4.1. Verplichte bijlagen

Bij een bewijs van competenties hoort een bijlage met alle competenties die de leerling verworven heeft. De academie kan daarvoor citeren uit de basiscompetenties van de graad en het domein of de competenties van de beroepskwalificatie waartoe de opleiding behoort .

4.4.2. Optionele bijlagen

De academie kan een bijlage toevoegen aan het certificaat die uitleg geeft bij het evaluatiesysteem: beoordelingschaal , graden van verdienste .

Het portfolio of het repertoire dat de leerling heeft opgebouwd tijdens zijn opleiding kan een bijlage vormen bij het certificaat. Voor leerlingen die hun studies onderbreken is dat een handig instrument dat leerkrachten helpt bij de inschaling op het moment dat leerling zijn leerloopbaan voortzet.

Als het portfolio of het repertoire online te raadplegen is, vermeldt de bijlage het adres van die website.

Meer info: <http://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=14741>